

DOĞU TÜRKİSTAN GERÇEĞİ

Temmuz 2021 | Sayı 17

5 TEMMUZ URUMÇİ KATLIAMI UNUTULMADI!

URUMÇİ KATLIAMI, ÇİN KONSOLOSLUĞU ÖNÜNDE PROTESTO EDİLDİ

Doğu Türkistan'ın Urumçi kentinde 5 Temmuz 2009'da meydana gelen olayların 12'inci yıldönümü nedeniyle İstanbul'da protesto gösterisi düzenlendi.

Uluslararası Doğu Türkistan STK'lar Birliği'nin öncülüğünde Çin'in İstanbul Başkonsolosluğu yakınlarında bir araya gelen Uygurlar, ellerinde "Doğu Türkistan" bayrakları ile Çin aleyhinde sloganlar atarak tepkilerini gösterdiler.

İstanbul'un dört bir yanından protesto için sabah 9'dan itibaren yürüyüş yapan yaklaşık 3 bin Doğu Türkistanlı Sarıyer Tarabya sahilindeki Çin Konsolosluğu yakınında toplandı. Saat 10'da ellerine Al bayrak ve Gök bayrağı, "Bağımsız Doğu Türkistan" ve "Soykırımı Durdur!", "5 Temmuz katliamını unutmayacağız" yazılı pankartlar taşıyarak, "Kana kan, cana can", "Bağımsız Doğu Türkistan" sloganları atarak Çin konsolosluğu önüne yürüdü.

Türk ve Doğu Türkistan İstiklal marşlarıyla başlayan Protestoda "Türkiye'den Doğu

Türkistan'a gözlemci heyet gönderilmesini ve Urumçi'de Türk Konsolosluğu açılmasını istiyoruz" diyen Uluslararası Doğu Türkistan teşkilatlar Birliği Başkanı Hidayetullah Oğuzhan, yaptığı basın açıklama konuşmasında şu ifadeleri kullandı:

"12 sene önce 5 Temmuz 2009 tarihinde Çin işgali altındaki Doğu Türkistan'ın başkenti Urumçi'de Çin işgal güçleri ile Çin yönetiminin silahlandığı etnik şovenist Çinli paramiliter çetelerin Müslüman Uygur Türklerine karşı yaptığı soykırım temelli büyük bir katliam gerçekleşmişti.

26 Haziran 2009 Çin'in Guang Dong eyaleti, Shao Guan ilçesindeki bir oyuncak fabrikasına zorla çalıştırılmak üzere köle işçi olarak götürülen Doğu Türkistanlı uygur gençlere yönelik bir saldırı meydana geldi. Saldırı esnasında 50'den fazla Doğu Türkistanlı uygur genç çok sayıda ırkçı Çinliler tarafından linç edildi ve öldürüldü. Çin hükümeti ve yerli yönetim olayın açığa çıkmaması için medyayı kontrol altına aldı ve katiller hakkında soruşturma yürütmedi. Olayın takibinden memnun olmayan Doğu Türkistanlı uygur anneler hukuki yollarla çözüm bulunmayacağı kanaatine vararak kendi itirazlarını barışçıl bir şekilde ifade etmek için 5 Temmuz 2009 tarihinde URUMÇİ'de protesto eylemine başvurdu. Fakat bu barışçıl eylem Çin hükümeti tarafından kanlı bir şekilde bastırılacak . ve binlerce Doğu Türkistanlı şehit edilecek olan 5 temmuz Urumçi katliamı gerçekleşti.

Aynı günün gecesi ise Urumçi'de Doğu Türkistanlıların toplu yerleşim bölgelerinde ev-ev arama yapıldı, çok sayıda insan suçsuz yere tutuklandı ve yok edildi.

5 Temmuz katliamı Doğu Türkistan halkının 1949 yılında toprakları işgalci Çin komünist partisi tarafından işgal edildikten sonra maruz kaldıkları asimilasyon ve ikinci sınıf vatandaş muamelesinin açık bir ifadesidir. Bu olay Doğu Türkistan halkının bağımsızlık ve zulme karşı çıkma iradesini gözler önüne sererken, aynı zamanda kendi hak hukukunu korumak için her türlü bedeli ödemeye hazır olduğunu göstermektedir.

Nitekim Urumçi Katliamı, Doğu Türkistan'daki zulme ve işgale uluslararası insan hakları kuruluşları, gözlemciler ve medyanın dikkatini çeken önemli bir olaydır. Cumhurbaşkanımız ve dönemin başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan Urumçi'de yaşananların adeta bir Soykırım olduğunu ifade etmesi ve Türkiye'nin tüm illerinde halkın sokaklara dökülerek katliamı protesto etmesinin yanı sıra BM ve insan hakları kuruluşları tarafından kınamalar gelmişti.

8 MİLYON İNSAN TOPLAMA KAMPINA ALINDI

5 Temmuz katliamından bugüne kadar olan 12 seneden bu yana soykırım ve asimilasyon politikaları artarak devam etmekte. 2014 yılında Çin devlet başkanı Şi Cin Ping'in sözde "terörle mücadele" bahanesiyle başlayan sözde aşırıcılık, bölücülük ve terör karşıtı propagandayla "kökünden kazıma, tamamen yok etme" politikası kapsamında Doğu Türkistan'da kurulan Nazi varı toplama kamplarına 8 milyondan fazla Doğu Türkistanlı günümüze kadar dönüşümlü olarak rızası dışında tutulmaktadır.

Halkımız Kamplarda her türlü işkence, beyin yıkama, toplu tecavüz, dinsizleştirme, köle işçilik ve zorla kısırlaştırma gibi insanlık dışı uygulamalara maruz kalmaktadır.

Bölge halkından öne çıkan Din adamları, Akademisyenler, Aydınlar, sanatçılar, sporcu va zanaatkarlar olmak üzere her kesimden insanlar topyekûn imha politikasıyla zorla terbiye ve fabrikalarda köle işçi olarak çalışmaya mecbur bırakılmakta. “Kardeş aile projesi” adı altında Her türkün evine günlerce yatılı kalacak Çinlileri yerleştirmek suretiyle mahremiyeti ayaklar altına alacak gözetim sistemi kurmuş durumda. Bu siyasetin sonucu olarak hükümetinde desteğini alan Çinli erkeklerle Doğu Türkistanlı kızlar zorunlu olarak evlendirilmekte. Gençler Çinin sanayi Bölgelerine köle işçi olarak çalışmak üzere sürgün edilmekte ve Shao Guan’deki şehit gençlerle aynı kaderi paylaşmakta.

Yukarıda bahsedildiği gibi 1949 yılında başlayan 71 yıllık işgal sürecinde son gelinen noktada Doğu Türkistan’da soykırımın her çeşidi vahşice icra edilmekte. İşgal gününden bu yana Çin hükümeti asil toprak sahipleri olan Uygur ve diğer Türki halkları doğrudan öldürme, yargısız infaz, müebbet hapis gibi yollarla soykırıma tabi tutmakta. Her çeşit fiziki işkenceler, iç organları çalma, tecavüz, hakaret, ırkçılık, hukuksuz tutuklama, dini inanç hürriyetlerinden mahrum bırakma, mal varlıklarına el koyma, kanaat önderleri ve aydınların öldürülmesi, zorla kürtaj ve kısırlaştırma, cami ve kutsal mekânların tahrip edilmesi, Çin’den zorlu göç yerleştirme, ai-

leleri parçalama, çocuk kampları, ebeveynleri kendi çocuklarını eğitme ve dil kültürlerini tanıtmaya haklarından mahrum bırakma, ebeveynleri öldürülen yahut kamplara kapatılan çocukları Çinlilere zorla evlat olarak verme gibi suçlarla evrensel insan hakları beyannamesindeki tüm maddeleri hatta daha fazlasını ihlal ederek soykırım cinayeti işlenmektedir.

Uluslararası tarafsız kuruluşlar, BM, insan hakları izleme örgütü, uluslararası medya kuruluşları, çeşitli ülke istihbarat servisleri tarafından açıklanan belgeler, Uygur Mahkemesindeki tanıkların şahitlik sözleri ve ABD, Kanada, Hollanda, İngiltere, Litvanya, Çek senatosu, Belçika, Almanya ve de 44 ülkenin parlamentolarında Çinin Doğu Türkistanda insanlığa karşı suç ve “Soykırım” yaptığı yönündeki tasarıların kabul edilmesi soykırımın gerçekliliği ve boyutlarını gözler önüne sermektedir.

Çinli yetkililer bahse konu soykırım politikasını dünyaya egemen olmak için icra ettiği ‘Bir Kuşak Bir Yol projesinin’ sözde güvenliğini sağlamak ve Çin’in Avrupa’ya açılan tek kapısı olan Doğu Türkistan’ı sözde tehditlerden arındırmak için olduğunu iddia ediyor.

DÜNYA ÜKLEREİ ÇİNİ TEHDİT OLARAK BELİRLEDİ

Çin’in söz konusu projesi ilk adımda Doğu Türkistanlılara bela olduğu gibi Borç tuzağı, siyasi suikastlar gibi usullerle, projeye dahil olan ülkelere de zarar oluşturmaktadır. Bunun farkına varan ülkeler projeyi yeniden değerlendirmekte ve geri çekilmekte. Geçtiğimiz günlerde gerçekleşen G7 zirvesi ve NATO

zirvesinde Çin'in Doğu Türkistan'da uyguladığı soykırımın masaya yatırılması hem Çin'in dünya düzenine ne kadar büyük tehdit oluşturduğunu, Türkiye başta olmak üzere tüm ülkelerin bundan sonraki politika ve icraatlarında daha da dikkatli olmaları gerektiğini göstermektedir.

Geçtiğimiz günlerde Çin'in İslam iş birliği örgütüne üyelik başvurusunda bulunması Doğu Türkistan halkını derin endişelere sevk etmekte. Nitekim Çin'in BM insan hakları komitesinde üye olarak kalması da aynı ölçüde hatalıdır ve işbu kurum ve kuruluşların varoluş ilkelerine aykırıdır. Biz Uluslararası Doğu Türkistan STK'lar birliği olarak ilgili ve yetkili kuruluşların bu kararları tekrar gözden geçirmesi çağrısında bulunuyoruz.

ÇİN, 21. ASRIN YÜZ KARASIDIR

Çin'in Doğu Türkistan halkına uyguladığı soykırıma dikkat çekmeye çalıştığımız gibi Türkiye devletinden Doğu Türkistan'da yaşananların soykırım olarak tanınmasını, soy-

kırımın durması için İslam dünyasında öncü olarak etkili adımların atılmasını, Doğu Türkistan'a gözlemci heyet gönderilmesini ve ÜRÜMÇİ'de Türkiye konsoloslugu açılmasını talep ediyoruz.

21. Asrın yüz karası olarak köle işçi çalıştıran Uluslararası şirket, fabrika ve üretim zincirleri, ürün onaylama kuruluşlarına Doğu Türkistan'daki kölelik sistemine karşı harekete geçmesini, Çin'in bölgedeki üretim tesislerini kapatması için ilişkilerini kesmesi ve bölgede yaşanan soykırıma ortak olmaması çağrısı yapıyoruz.

Ayrıca Adalet, insanlık, eşitlik, barış ve hak hukukun simgesi olan olimpiyat oyunlarının ana prensiplerinin zedelenmemesi için, Uluslararası olimpiyat komitesini, özellikle Türkiye ve diğer ülkelerdeki milli olimpiyat komitelerini 2022 Pekin olimpiyat oyunlarını diplomatik olarak boykot etmeye, iptal etmeye ve soykırıma suç ortağı olmamaya davet ediyoruz.

Uluslararası Doğu Türkistan STK'lar birliği olarak vatanımız Doğu Türkistan'da devam eden soykırımı durdurmak için uluslararası camiayı, Birleşmiş Milletleri, Avrupa insan hakları mahkemesi, insan hakları izleme örgütü, Uluslararası af örgütü gibi kuruluşların acil harekete geçmesini talep ediyoruz.”

Ardından Doğu Türkistan Ulemalar birliği başkan yardımcısı Mahmutcan Damolla, İslam ülkelerine seslenirken İfem kurucusu Dr.

İhsan Şanöcak Hocaefendi, sağlık sorunları nedeniyle internet bağlantısı üzerinden halka seslendi.

Cübbeli Ahmet Hocaefendiye vekâleten temsilcilerin katıldığı protesto, Pekçok teşkilat ve kuruluş tarafından desteklendi.

Akabinde Doğu Türkistan İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri Nureddin İzbasar 5 Temmuz Urumçi Katliamıyla ve Doğu Türkistan'daki Soykırımla ilgili kapsamlı Rapor hazırladıklarını bahsederek kamuoyunun incelemesini talep etti.

Uygur Akademisi Vakfı Başkanı Prof. Farhat Kurban Tanrıdağlı kamuoyunun dikkatini Çin'in Türkleri ve topraklarını tanrının hediyesi olarak gördüklerini ve yavaş yavaş ele geçirme planı olduğunu anlatırken Dünya Uygur Kurultayı vakfı başkanı Abdurrahşid Abdülhamid, çini geri adım attırmanın Ekonomik boykotlarla mümkün olabileceğini vurgulayarak Çin olimpiyatlarına karşı küresel boykot çağrısı yaptı.

Türkiye'nin başkenti Ankara, Konya, Kastamonu, Samsun, Kahrimanmaraş, Malatya ve diğer il ve İlçelerde de "5 Temmuz Urumçi Katliamı"nın anmak için gösteriler düzenlendi.

Ayrıca Avustralya Kuveyt, Endonezya, Fransa, Hollanda, Kanada, Malezya, Kazakistan, Almatı, Japonya ve diğer ülkelerde yaşayan Uygurlar ve Ensar örgütleriyle "5 Temmuz Urumçi Katliamı"nın hatırlamak için gösteriler düzenlendi.

Yazan: Muhammed Ali ATAYURT-Türkistan Press

ÇİN, TOPLAMA KAMPLARINI CEZAEVLERİNE DÖNÜŞTÜRDÜ

Çin, Devlet denetiminde izin verdiği bölgeye yapılan ve AP gazetecilerinin de yer aldığı bir tur kapsamında, Doğu Türkistan'ın Başkenti Urumçi'de bulunan Dabancheng Toplama Kampını yeni dönüştürülmüş haliyle "3 Nolu Gözaltı Merkezi" olarak ziyarete açtı.

220 dönümlük bir alana yayılan Dabancheng Toplama Kampı, ülkedeki ve muhtemelen dünyadaki en büyük gözaltı merkezi konumunda. Ziyarete açılan bölümün Tahmini 240 hücreden oluştuğu söyleniyor.

Euronews'in bildirdiğine göre Yerleşkenin önünde asılı olan tabelada, 'mahkeme öncesi gözaltı tesisi' anlamına gelen "kanshouuo" yazısı bulunuyor.

Çinli yetkililer, sayının değiştiğini belirterek burada kaç mahkum tutulduğu konusunda bilgi vermeyi reddediyor.

Ancak AP, uydu görüntülerinin yanı sıra tur sırasında görülen hücreler ve bankların analizine dayanarak 10 bin civarında kişinin ba-

rındırılabilceği tahmininde bulunuyor.

Toplama kampındaki faaliyetlere bakıldığında Çin'in hala çok sayıda Uygur ve diğer Türk toplumlara mensup kişileri tuttuğu ve tutmayı planladığı net olarak anlaşılıyor.

Ayrıca uydu görüntüleri, 2019 yılında Dabancheng'in merkezine yaklaşık 1,6 km uzaklığında yeni binaların eklendiğini gösteriyor.

Pekin geçen dört yılda 8 milyon insanı dönüştürümlü olarak zorla bu ve benzeri toplama kamplarında alıkoymuştu. Bu adımını da “terörle mücadele” şeklinde dünyaya lanse etti.

Daha önce kamplarda kalanların “acımasız gözaltı kampı” diye tarif ettiği ve dış dünyanın toplama kampı olarak tanımladığı bu merkezleri Çin yönetimi ise “mesleki eğitim merkezi” olarak isimlendiriyor.

TOPLAMA KAMPLARINDAN CEZAEVİ SİSTEMİNE GEÇİLİYOR

Yoğun uluslararası eleştirilerin ardından Çin yönetimi, ‘mesleki eğitim merkezlerindeki’ tüm ‘öğrencilerin’ mezun olduklarını bildirmişti. Ancak AP’nin Dabancheng ziyareti, uydu görüntüleri, uzmanlar ve eski tutuklularla yapılan röportajlar, Çin’in “eğitim merkezi” olarak tanımladığı bu tesislerin kapatılmış olmasına rağmen, bu ve benzeri birçok toplama kampının ya hapishane veya mahkeme öncesi gözaltı merkezlerine dönüştürüldüğünü ortaya koyuyor.

Uydu görüntülerine göre, Dabancheng’deki 3 numaralı yolun hemen aşağısında 85 dönümlük yeni bir gözaltı merkezi de dahil olmak üzere birçok yeni tesis inşa edildiği öğrenildi.

Gazetecilere göre söz konusu değişiklikler, kanun dışı “eğitim merkezlerinden” daha kalıcı bir cezaevi sistemine ve ‘yasal olarak gerekçelendirilen’ duruşma öncesi gözaltı

tesislerine geçme girişimi gibi görünüyor. Toplama kamplarındaki Uygurların acız ve halden gitmiş, hasta olan küçük bir kısmı bırakılırken, diğerleri bu hapishanelere doldurulmuş durumda.

Dabancheng’i gören gazetecilere göre, dış dünyadan gelen baskıların neticesinde hiçbir yasal dayanağı bulunmayan toplama kamplarının yerini nispeten daha yasal bir zemine oturtulan cezaevleri ve gözaltı merkezleri aldı. Uygurların çoğu da cezaevlerine ve gözaltı merkezlerine konuldu.

Uluslararası araştırmacılar buralara konulan kişilerin genellikle yurt dışına çıkmak ya da dini faaliyetlere katılmak gibi sıradan, basit nedenlerden ötürü gözaltına alındığını belirtiyor.

Colorado Üniversitesi’nden antropolog Darren Byler, birçok mahkumun “herhangi bir standartta gerçek suç” işlemediğini ve haklarında yasal süreç olmaksızın bir “göstermelik” duruşmadan geçtiklerini belirtiyor. Byler, “Polis devletinden toplu hapsedme devletine geçiliyor. Yüz binlerce insan ortadan kayboldu. Bu normal davranışların suç haline getirilmesidir.” ifadelerini kullandı.

Çinli yetkililerin ‘kapatıldığı’ iddialarına rağmen, kanıtlar Dabancheng’deki 3 Nolu Gözaltı Merkezinin gerçek bir toplama kampı olduğunu gösteriyor.

Eylül 2018’de Reuters tarafından çekilen bir fotoğrafta, aynı tesisin kapısında daha önce “Urumçi Mesleki Beceriler Eğitim Merkezi” yazılı olduğu görülüyor.

2018’de bu merkezi ziyaret eden bir inşaat mühendisi, AP’ye yaptığı açıklamada, 2019’da tesisin sadece adının değiştirildiğini ve bir gözaltı merkezine dönüştürüldüğünü söyledi. Ancak Çinli mühendis, ailesine zarar gelebileceği gerekçesiyle ismini vermeyi istemedi.

MAHKUMLARIN İNTHAR EDİP ETMEYECEĞİNİ İZLİYOR

Mavi boyalı geniş kompleksin 7, 8 metre yüksekliğindeki beton duvarlar, gözetleme kuleleri ve elektrik tellerle çevrili olduğunu belirten gazeteciler, yetkililerin kendilerini askeri kamuflejli yüz tarama turnikelerinin ve tüfekli muhafızların yanından geçirdiğini aktarıyor.

Üzerinde tepeden tırnağa tıbbi kıyafet bulunan merkezin müdürü Zhu Hongbin'in kampın bir köşesinde, bir hücrenin penceresine vurarak, camlara atıfla, "Kesinlikle kırılmazlar" dediğini aktaran gazeteciler, kontrol odasında gördüklerini de anlatıyor.

Buna göre, kontrol odasındaki personel, her hücreden canlı görüntü akışı sağlayan 20'den fazla ekranı izliyor.

Yetkili, bir başka platformda mahkumlara devlet yayın organı CCTV'den programların izlettirildiğini dile getiriyor.

Zhu, "Buradan ne izlediklerini kontrol ediyoruz. Yönetmelikleri ihlal edip etmediklerini, kendilerine zarar verip vermediklerini ya da kendilerini öldürüp öldürmeyeceklerini görebiliriz." diyor.

Ayrıca Zhu, merkezin onlara (mahkumlar) suçlarını öğretmek için video dersleri izlettiğini de ifade ediyor.

Tesisin içerisindeki sandalyeli ve bilgisayarlı

22 oda, mahkumların avukatları, akrabaları ve polisle görüntülü olarak sohbet etmelerine olanak sağlıyor. Habere göre mahkumlar bu sırada koltuğa bağlanıyor.

Koridorun aşağısındaki bir ofis, resmi bir hapisane sistemine geçişin bir başka işareti olarak Urumçi Savcılığının bir şubesine ev sahipliği yapıyor.

“MAHKUMLARA İŞKENCE UYGULAYIN”

Yakındaki bir revirde bir sedye, bir oksijen deposu ve ilaçla dolu bir dolap göze çarpıyor. Duvarda asılı olan yönergede, personele hasta mahkumlarla nasıl ilgilenecekleri konusunda bilgi veriyor. Ayrıca açlık grevi yapan mahkumları burunlarına tüp sokarak zorla beslemeleri konusunda talimat yer alıyor.

Bir yetkili, mahkumların 15 gün ile 1 yıl arasında değişen sürelerde burada tutuklarını belirtiyor.

Gözaltı Merkezi, büyüklük olarak New York'taki Rikers Adası ile hemen hemen aynı. Urumçi'de en az üç gözaltı merkezi ve 10'dan fazla hapisane bulunuyor.

Dabancheng Toplama Kampı, 3 No'lu Gözaltı Merkezindeki her hücrede 6 ile 10 mahkumun kaldığı belirtiliyor. Ancak kamplardan kurtulanlar hücrelerde tutulanların bu sayının iki hatta üç katı olduğunu dile getiriyor.

Muhammed Ali ATAYURT- Türkistan Press

Başbakan Binali Yıldırım, 04 Kasım 2016 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Wang Yang'ı ağırladı. İki lider ekonomik ve stratejik ilişkilerin yanı sıra, Çin'de FETÖ'yle mücadele konusunu da masaya yatırdı.

Çin Başbakan Yardımcısı Yang, Çin Dışişleri Bakan Yardımcısı'nın, 3 Ağustosta Çin Yönetimi'nin destek mesajını getirmek üzere Türkiye'yi ziyaret ettiğini hatırlattı. Çin'de bulunan FETÖ unsurlarına karşı gereken müdahalelerde bulunacaklarını vurguladı. karşılığında Türkiye'den de Çin'e karşı faaliyetlerin, özellikle Doğu Türkistanlıların haklı mücadelesinin engellenmesini istemeyi ana gündem maddesi olarak öne sürdü. Oysa tıpkı Hint ata sözlerinde, "Filin gösterdiği dişleri başka, yemek için kullandığı dişleri başkadır" dendiği gibi Çin'in sinsi planları da bambaşkaydı.

Ünlü yazar Ergün DİLER 15 Temmuz önce-sindeki bir köşe yazısında, ABD lı bir arkadaşından "FETÖ'nün Çin İstihbaratı ile de iç içe çalıştığını aktardığı" gibi Onlarca senedir gerek Çin İstihbaratı ile gerek iş dünyası ile

çok koyu ilişkiler içerisine giren FETÖ'nün Çin'deki faaliyetleri 15 Temmuz sonrasında ki tarihi hezimetle çoktan pazarlık değerini kaybetmiştir. Çin'deki takkeye yapmış kriptoları dışında önemli iş adamlarının hepsinin başka ülkelere kaçtığı gelen haberler arasındadır.

Çin'in asıl amacı FETÖ ile sene-ler süren kırılı işbirliği ortaya çıkmadan, bu tür ucuz manevralarla günah çıkartmak ve en önemlisi Türkiye'nin Batı ile yaşanan gerginliğini ve iç sorunlarının artmasını fırsat bile-rek, Türkiye'yi ABD ve Rusya'ya karşı Avrasya'da dengi unsuru olarak kullanmaktır. zira Çin 15 Temmuz darbe girişimi beklediği gibi gitmeyince Türkiye'yi kim yanına çekerse, onun İslam dünyası ve Orta Asya'da söz sahibi olabileceğini kabullenmiş durumdadır.

ORTA ASYA YENİDEN DİZAYN EDİLİRKEN, 15 TEMUZ DARBE GİRİŞİMİ VE ÇİN

Dünya siyasetinin jeopolitik denge mücadelesinin en önemli uzun vadeli merkezine dönüşmekte olan Orta Asya'nın zengin enerji kaynakları, dünyanın süper güçleri arasında bir stratejik çekişmeye, dolayısıyla bölgeyi yineden dizayn etme rekabetine neden olmaktadır. Bölgedeki kaynaklar için özellikle üç ana aktör olan ABD, Rusya ve Çin son bir kaç yıldır alan ve nüfuz savaşında ayrı ayrı birlikler ve siyasi stratejik ortaklıklar kurma arayışına hız vermekte ve ilerleyişine yönelik potansiyel engel olarak gördükleri ülkeleri işlevsiz hale getirmeye çalışmaktadır. Enerji savaşlarında süper güç konumundaki ABD ile coğrafi etkiye sahip Rusya iki öncelikli güç olurken, Çin ekonomik kuşatma ve nüfus yayılmacılık hamleleri ile Orta Asya'nın dengesini değiştirebilecek büyük güç olarak hızlıca ön plana çıkmaktadır.

Elbette ki, Bölgeye yönelik en önemli etnik ve kültürel güç konumundaki Türkiye'miz buna kayıtsız kalamazdı. Türkiye, bir yandan Irak ve Suriye krizi, diğer yandan PKK sorunu ile yoğun enerji tüketmekte olduğuna rağmen, Orta Asya'nın dengi savaşında haklı olarak yerini alabilmek için önemli atılımlarda bulunmayı sürdürmüştür.

Türk dili konuşan ülkeler İşbirliği Konseyi (TURKKON), Türk dili konuşan ülkeler par-

lamentar asamblesi (TÜRKPA) gibi önemli kuruluşları hayatı geçirmiş, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) nin işlevini arttırmış, ortak Üniversiteler açmış, Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı (TİKA), Türk dünyasının UNESCO'su diye tanılan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı(TÜRK-SOY), TRT Avaz ve TRT'nin bütün Türk lehçelerinde radyo yayını ve burada ismini saymadığım onlarca sevil toplum kuruluşları, vakıf, derneklerinin faaliyetlerine ivme kazandırmıştır. bunun yeni sıra askeri alanda da 'Tek millet iki devlet anlayışı' ile harekete geçen Türkiye ve Azerbaycan iki ülke arasında var olan 'Stratejik İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması' kapsamında ortak askeri birlik kurma yolunda ilerlemiştir.

Ocak 2013 ta ise, Türk Dünyası için önemli bir askeri adım atmış. Azerbaycan'da ilk etapta Türkiye, Azerbaycan, Kırgızistan ve Moğolistan'ın katılımıyla "Avrasya Askeri Statülü Kolluk Kuvvetleri Teşkilatı" (TAKM) adı altında kurulmuştur. "Birleşmiş Türk Orduları yada 'TURAN ORDU-SU" diye tanılan ve Merkezi Ankara olarak belirlenen teşkilat'ın Nisan 2014 e kadar ilk dönem başkanlığını Türkiye üstlenmiştir. Bu haber dünya gündemine bomba gibi düşmüş. Yapılan açıklamalarda her ne kadar teşkilatın 'katılımcı ülkelerin askeri statülü kolluk kuvvetleri arasında işbirliğini geliştirmeyi öngördüğü ve sadece barışa hizmet etmeyi hedeflediği, 'TAKM'nin hiçbir ülke ve kuruluşu karşı oluşturulmadığı, herhangi bir askeri müdahale mangasının de bulunmayacağını vurgulansa da, Sadece 4 devletin bünyesinde bulunan 2 milyon 800 binlik asker gücü sayısı birçok ülkeyi korkutmaya yetmiştir. Çin ve Batı başta olmak üzere birçok ülkede bu olay haber bültenlerinde son dakika olarak geçmiş ve 'Türkler dünyaya karşı birleşti tehlike kapıda' 'Osmanlı geri dönüyor' manşetleri atılmıştır.

Ardından İslam dünyasında rol model olarak da ön plana çıkmakta olduğu Türkiye'nin girişimi ile 14 Aralık 2015 tarihinde Suudi Arabistan ile birlikte nükleer silahlara sahip İslam ülkesi Pakistan'ı de içine alan 34 devletten oluşan 'İslam Ordusu İttifakı'nın kurulması bardağı taşıran son damla olmuştur. (Ama ne yazık ki, malum sebeplerden ötürü 3 senedir TAKM'den 1 senedir 'İslam Ordusu İttifakı'dan pek bir haber gelmiyor)

Bunun yanı sıra, ateş çemberi altındaki Orta Doğuda güçlü istikrarını koruyabilmesi ve şaşırtan ekonomik büyümesi ile bölgesel güç olarak ağırlığını hissettirmeye devam eden Türkiye'nin özellikle Suriye krizinde yalnız bırakıldığı halde, onca karanlık çukurları kıvrak feraseti ile atlatarak, kendi argümanlarını ileri sürmesi ve büyük oyunculara "ben olmadan olmaz" diye meydan okuyabilmesi, üstelik Afrika açılımlarının da belerli alanlarda edata Çin ile rekabet edecek seviyede hızlı ilerlemesi, Orta Doğu ve Avrasya'da uzun vadeli denge planları olan ABD, Rusya ve Çin'in hesaplarını şaşırtmış ve onları ilk önce Türkiye'yi dengelemeye, yanı, iç sorunlarından başını kaldıramayan bir Türkiye'ye dönüştürme girişimine sevk etmiştir. dolayısıyla FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişiminin ardında sadece batılı ülkeler değil, Çin gibi değer güçlerin de olabilme ihtimali doğaldır.

son aylarda ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi James Jeffrey'nin " Erdoğan sözümüzü dinlemiyor, bizimle çatışıyor, çelişkilerimizi yüzümüze vuruyor, Suudiler ve Mısırlılar her koşulda bize yaltaklanıyor, fakat Erdoğan en azından dostumuz gibi davranmaya da çalışmıyor. Erdoğan Washington'da bu yüzden sevilmiyor" açıklaması ve FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişimine yönelik tavırlarından ötürü ABD başta olmak üzere AB ülkelerini suçlular kategorimizin merkezinde oturtturmakta her ne kadar haklı olsak da, kurnaz Çin gibi kendi planlarını çok sinsi, dolaylı şekilde yürüten, dünyanın neresinde bir yara açılırsa, düzeltmek için değil, aksine daha da pisleştirerek, yarıyı büyütmenin hesabını yapan, kendisi açıkça oyun kurmasa bile başkası tarafından kurulan oyunların etrafında 'ben nasıl nemalanabileceğim' mantığı ile binlerce yıllık geleneksel şeytansı böcek siyasetini devreye sokan fırsatçı ülkelere daha dikkatli olmamız gerekiyor.

Zira 15 Temmuz öncesi ve sonrasındaki Çin'in devlet televizyonu başta olmak üzere diğer medyalarında FETÖ ile eşgüdüm içerisinde Türkiye'yi İtibarsızlaştırma stratejilerininin yapmaya gayret ettikleri nüansları çok açıktır.

Darbe girişimi öncesi diktatör Çin devletine ait medya kuruluşları ve Çin'in sosyal medyası, Türkiye'ye karşı müthiş karalama kampanyası yürütmüştür. Türkiye'yi de tıpkı Suriye ve Afganistan gibi iç savaş ülkesi diye algı yaratmaya çalışmışlardır. Türkiye'nin bir diktatör tarafından yönetildiği, ülkenin usulsüzlük ve yolsuzluklarla çalkalandığı ve büyük etnik soy kırımların yapıldığı, caniler ve karanlıklarla dolu bir ülke olduğu yalanı sürekli pompalanmıştır.

Çin Halk Kurtuluş Ordusunun kuruluş yıl dönümü olan 1 ağustos 2016 tarihinde Çin devlet televizyonları olan CCTV nin bütün kanallarında "Çin, eğer bugünkü Irak, Suri-

ye ve Türkiye'ye dönüşecek olursa" başlığı altında 4 dakika 46 saniyelik bir propaganda filmi yayınlanmıştır.

Filmde, Irak, Suriye, ve Türkiye'ye ait olduğu iddia edilen savaş, yıkım, mülteci, açlık, sefalet ve çocuk ölümleri sergilenmiş ve böylece, Çin yönetimi bu propaganda filmi ile Türk Milletinin onuruna, şanlı geçmişine alçakça saldırmıştır. Çin'in Türkiye Cumhuriyetini, dağılma sürecine giren Irak, Suriye ile aynı kefeye koyması asla kabul edilemez. üstelik Çin Dış İşleri Bakan Yardımcısı Zhang Ming'in 3 Ağustos tarihindeki Ankara ziyareti öncesinde bu yalanlarla dolu propaganda filminin Çin'in güdümündeki devlet televizyonlarında gösterilmiş olması, Çin'in her fırsatta dillerine dolamaktan keyif aldığı "Stratejik Ortaklık ve Dostluk" naralarının samimiyetsizliğini ortaya koymaktadır. Çin dışişleri bakan Yardımcısı Ming'in Türkiye ziyareti esnasında dahi bu art niyetli, alçakça onur kırıcı propaganda filmi, Pekin, Şangay, Guangcu... gibi büyük şehirler başta olmak üzere onlarca Çin şehirlerinin merkezi meydanlarında kurulu olan dev ekranlarda gösterilmiştir.

En son Çin'de izan ve vicdan sahibi bir bilim adamı olan Prof. Dr. Li Hao (李昊) bu iftiralara cevap niteliği taşıyan bir yazı yazmıştır. Yazıda Türkiye'nin demokratik, sosyal bir hukuk devleti olduğunu, demokrasi'den haberi olmayan Çin toplumun, Türkiye'nin seçimle iş başına gelen Cumhurbaşkanı ve hükümetini silah zoruyla devirmenin gayri meşru bir suç olduğunu bilmesi gerektiğini Çin aydınlarının dış ülkeler söz konusu olduğunda objektif davranması gerektiğini ikaz etmiş ve Türkiye hakkında da aydınlatıcı bilgiler vermiştir.

ÇİN 15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN NERESİNDE?

FETÖ iş dünyasının açık bir şekilde en çok

iş yaptığı Ülkelerin başında Çin gelmektedir. ticaretlerinin ve iş adamlarının Çin'de daha rahat iş yapmasının teminatı için Z(S)aman gazeteleri ve medya kuruluşları yaklaşık 15 senedir antlaşma gereği "Doğu Türkistan" kelimesini kullanmaktan da hep çekinmiştir. Doğu Türkistan konusunda Çin ağzıyla konuşmayı, Kendi çıkarları için mazlum Uygur Müslümanlarını kötülemekten de hicap duymamıştır. hatta Z(S)aman gazetesi Uygurları terörist göstermek için adeta Çin ile yarışmışlardır. Sonunda mazlumların ahi tutmuş olmalı ki, Türk Hükümetin uyguladığı "OHAL" kanunu kapsamında FETÖ Örgütünün Çin'de ve diğer ülkelerde iş yapan yaklaşık bin 200 kadar FETÖ Örgütü yanlısı dernek ve vakıflar kapatılmıştır. Bunların arasında Çin büyükelçiliğinin güdümünde kurulan ve adeta Çin'in Türkiye'deki lobisi netliliği taşıyan, Ankara merkezli "Türkiye Çin * Dostluk Vakfı" ile "Türk - Çin Sanayici ve İşadamları Dostluk ve Dayanışma Derneği ön plana çıkmaktadır. Söz konusu FETÖ bağlantılı Çin vakfı ve Çin Derneğinin kurumsal internet sayfası incelendiğinde, faaliyetlerinin tamamen Çin'in Türkiye'deki propagandalarına yönelik olduğu, Ayrıca, Çin'in Doğu Türkistan'daki baskı, zulüm, etnik ayrımcılık, dini ve ırkı soykırım uygulamalarını sinsice gizlemeye matuf olduğu kolayca anlaşılmaktadır. Bu sözde Vakıf ve Dernek FETÖ Örgütü'nün yıllardan Çin yanlısı ve onun Müslüman Uygur Türklerine yönelik uygulamalarını kamufle amaçlı ve Müslüman Uygur Türklerine ihanet içirikli uygulamaları için bir aracı kurum olarak hizmet ettiği bilinmektedir.

Ayrıca FETÖ elbaşı ile ABD de görüşen ve “eğer ABD de ikamet etseydiniz ikinci seçenek olarak hangi ülkede İkamet etmeyi tercih ederiniz?” diye sorduğunda FETÖ elbaşının “Çin’de” cevabını verdiğini ünlü bir Türk şenaatçi 2012 yılının ortasında bizzat bana aktarmıştır. Bunlar da Çin ile FETÖ arasındaki sebebi meçhul güven ilişkisinin çok uzaklara dayandığını gözle önüne sermektedir.

FETÖ’nün 15 Temmuz darbe girişiminin ardında Çin’in de olduğunu açık bir şekilde iddia edemesek de, dünyanın en gelişmiş siber ordusuna sahip dikta Çin yönetiminin bu hain saldırıyı daha önceden bildiği muhakkaktır. Çünkü 15 Temmuz öncesi bunu kanıtlar nitelikte bir soru olaylar vuku bulmuştur.

1) AHABER’in 25 Temmuz yaptığı habere göre, Darbeye katılan Cuntanın Türkiye’deki Darbe komuta heyeti dışarıdaki ekiple Çin merkezli sosyal iletişim ağı QQ.com üzerinden bağlantı kurmuştur. QQ.com ise Doğu Türkistanlılar arasında Çin’in siber ordusu tarafından yönetilenin “en hassas iletişim ağı” ve “casus virüsü deposu” olarak da biliniyor. Dolayısıyla Çinin darbe girişiminden çok iyi haberdar olduğu, ancak Türkiye’ye uyararak yerine sessizce olayı seyrettiği aşikârdır.

2) Sakarya üniversitesi öğretim görevlisi Dr. Dilşat BARIŞCI’nın aktardığı bilgiye göre, onun Doğu Türkistanlı yakınları bir turist gurupla Türkiye’ye geliyor, Ancak Çin’in sadece Uygur turistlere yönelik baskıcı uygulaması gereği Türkiye’de yakınlarını ziyaret etmek yada yanında geceleme yasak olduğundan Dr. Dilşat BARIŞCI yakınlarının ziyaret etmekte olduğu Bodruma arkasından gitmek zorunda kalıyor. 13 Temmuz Bodrumda yakınları ile görüştüğü sırada gurup

yöneticisine Çin işgali altındaki Doğu Türkistan’ın Kuçar il Emniyet genel müdür yardımcısından kısa masaj geliyor, Çince yazılan masajda “hemen Çine geri dönün, çünkü 23 Temmuz’a kadar Türkiye çok karışacaktır ve o zaman dönme şansız olmaz” deniliyor. Turist gurup yetkilisi Kuçar il Emniyet genel müdür yardımcısını daha yeni pekinden atanan Çinli dostu olduğunu ve çok şey bildiğini dolayısıyla hemen dönme kararı aldığını açıklıyor. Gurup ziyareti yarıda keserek aynı gün İstanbul’a dönüyor.

3) 6 Temmuz’da Çin genelindeki Türkiye’ye turist gurup göndermekte olduğu bütün turizm ajanslara genelge dağıtılıyor ve güvenlik nedeni ile Türkiye’ye turist gurup göndermeyi hemen durdurması, eğer uçak biletleri alınmış ise acilen geri iade etmesi isteniyor. Aynı gün yüzlerce gurup suresiz iptal ediliyor.

4) 10 Temmuz ‘CHINA SOUTHERN’ hava yolu şirketi her Haftanın üç günü Urumqi – İstanbul Atatürk Havalimanı arasında ki uçuşlarını güvenlik nedeni ile süresiz askıya aldığını ilan ediyor. Airbus A330 tipi uçak tipiyle 7 saatlik uçuş süresiyle Çarşamba, Cuma ve Pazar günleri gelen havayolu şirketi rutine göre 15 Temmuz geçe saat 24:00 te Atatürk havalanana iniş ve Aynı geçe saat 01:30 da geri dönüşü son uçuş olarak belirliyor ve sonrasındaki uçuşları bilersiz sureyle askıya aldığını bildiriyor.

Darbecilerin aslında darbe planını aniden Pensilvanya’da alınan kararla bir hafta öne çekmek ve üstelik plan deşifre olunca 15 Temmuz geçe 03:00 te planlanan hain saldırıyı saat 22:00 sularında başlamak zorunda kaldığı yönündeki etrafları dikkate alınırca bu detaylar Çin - FETÖ ilişkisi hakkında çok şey anlatacaktır.

Mirkamil KAŞGARLI-Türkistan Press

DOĞU TÜRKİSTAN'DA GAZETECİLERE TAKİP ŞOKU

Deutsche Welle DW haberine göre, Alman gazeteciler geçtiğimiz günlerde Doğu Türkistan'ı ziyaret ederek durumun Çin propagandasından tamamen farklı olduğunu belgeledi.

Habere göre, Şanghay'daki Alman Yayın Kurumu muhabiri ve Pekin'deki Alman iş gazetesi muhabirleri birkaç gün önce Doğu Türkistan'a ziyarete gitti. Amaçları Doğu Türkistan'daki Alman firmalarını ziyaret etmek ve zorunlu çalıştırma iddialarına ilişkin ip uçlarına ulaşmaktı. Fakat gazetecilerin Doğu Türkistan'a girişlerinden itibaren yol boyu Çin polisi tarafından çeşitli kontrol ve yakın takiple taciz edildiği, faaliyetlerinin engellenmeye çalışıldığı bildirildi.

Haberde gazetecilerin Her sabah, otelin yakınında bir arabada oturan 3 Çin İstihbarat elemanları tarafından takip/gözetildiği, Elemanların Muhabirlerin tepkisine aldırılmayıp sürekli bir telefon görüşmesi halinde olduğu, kendilerini fark ettiklerini belirtmesine rağmen umursamayıp ayrı ayrı takip etmeyi sürdürdüğü ifade ediliyor.

Bilgilere göre Gazeteciler Corla'daki BASF fabrikası, Urumçi'deki Volkswagen fabrikası gibi bazı alanları ziyaret etmeye çalıştılar ancak yolda defalarca kontrol noktalarıyla karşılaştıkları ve Çin Polisleri tarafından kim-

liklerini doğrulamak bahanesi dakikalarca bekletildiği aktarıldı.

Volkswagen şirketi çalışanlarından biri “Alman müdürümüz Pandamı nedeni ile Urumçi’deki fabrikaya gidemedi” bahanesi ile muhabirlerin ziyaretini reddederken muhabirlerin aniden ziyarete gittiği, ve o sırada güvenlik tarafından engellenmeye çalışılması daha sonra bindiği taksi’de şoföre bir telefon geldiği, şoförün karşı tarafa “evet iki yabancı var” diye cevap verdiği kaydedildi.

Haberde yine iki muhabirin Volkswagen’in fabrikası yakınlarındaki bir toplama kampına gittiğini, kapısında “Teknoloji Eğitim Merkezi” yazılı bir bina ile karşılaştığı, binanın her tarafına güvenlik kameraları yerleştirilmiş olup binanın yanında biraz bekleyen Gazetecilere içeriden yüksek sesle toplu söylenen Komünizm öğretileri ve Çin marşları, Kızıl şarkı seslerinin duyulduğu tam o sırada sekiz Çin polisi tarafından katı üslupla en yakın kontrol noktasına götürüldüğü belirtiliyor.

Çinli yetkililer Doğu Türkistan’da işlenen insanlık dışı Soykırım suçunun aşikar olması için BM başta olmak üzere uluslararası toplumun Doğu Türkistan’a yönelik soruşturmasına sürekli olarak karşı çıkarak doğrudan kanıt elde etmeyi zorlaştırıyor.

Ancak bazı Batılı gazeteciler, Çin’den gelen çeşitli tehdit ve tacizlere rağmen tüm Çin propagandalarının aksine Doğu Türkistan’a gidip kendi gözleriyle gerçekleri gün yüzüne çıkarmayı hedef belirlemiş ve Çin’in Siste-

matik Soykırım suçunu belgelemede önemli delil ve bilgiler sağlıyor.

NE OLMUŞTU?

Çin’in, Doğu Türkistanda Uygur Türklerine yönelik zulüm politikaları ABD, Hollanda, Kanada, Belçika, Çek, Litvanya, ve İngiltere tarafından soykırım olarak kabul edildi ve daha pek çok ülke Çin’in eylemlerinden ciddi bir şekilde rahatsız olduğunu belirtti. Hemen bütün Uluslararası kuruluşun gündemine giren Doğu Türkistan’daki insanlık dramı, hala bazı ülke tarafından görmezden geliniyor.

Pekin’in ‘mesleki eğitim merkezleri’ olarak adlandırdığı, uluslararası kamuoyunun ise ‘yeniden eğitim kamp-ları’ diye tanımladığı yerlerde, Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre en az 2 milyon insan zorla tutuluyor. Pekin yönetimi, Doğu Türkistan’da kaç kamp bulunduğuna dair net bir bilgi vermezken Londradaki Bağımsız Uygur Mahkemesinde ifade veren kamp tanıkları ve Çin kaynaklı belgelere göre ise 2016’dan itibaren hesaplandığında bile 7 milyondan fazla insanın dönüşümlü olarak alkonulduğunu gösteriyor.

BM ve diğer uluslararası örgütler, kamp-ların incelemeye açılması çağrılarını yinelerken Çin, şu ana kadar kendi belirlediği birkaç kampın az sayıda yabancı diplomat ve basın mensubu tarafından kısmen görülmesine izin vermiş gibi yaptı. Ancak Çin makamları, BM yetkililerinin doğrudan bilgi almak amacıyla bölgede serbestçe inceleme yapma talebini ise sürekli olarak geri çeviriyor.

Muhammed Ali ATAYURT-Türkistan Press

TÜRKİYE ŞAİRLERİNDEN ÇİN'E DOĞU TÜRKİSTAN ÇAĞRISI

Çin Halk Cumhuriyeti'ne karşı ortak bir çağrıya imza atan Türkiye'den 88 şair, Doğu Türkistan'daki Müslüman Uygur, Kazak, Kırgız ve Özbeklere yönelik 'etnik ve kültürel soykırım' uygulamasına bir an önce son verilmesini isteyerek "İnsan onurunu hiçe sayan her tutumunuzdan dolayı hak ihlali yaşamış Doğu Türkistanlılardan ve insanlıktan özür dileyiniz!" çağrısında bulundu.

Doğu Türkistan'da yaşanan zulme dur demek için ayağa kalkan Türkiye'nin şairleri Çin Halk Cumhuriyeti'ne Doğu Türkistanlılardan ve insanlıktan özür dilemesi çağrısında bulundu. Çocuk Vakfı, Dünya Çocuk Elçiliği, İnsanlık Savunma Hattı çatısı altında bir araya gelen 88 şairin imzaladığı 'Türkiye'nin Şairlerinden Çin Halk Cumhuriyeti'ne Çağrı' başlıklı ortak çağrı mektup Türkçe, Çince ve İngilizce olarak yayımlandı.

Mektupta, Doğu Türkistan'da sistematik olarak uygulanan 'etnik ve kültürel soykırım' karşısında sessiz kalan ülkeler, Birleşmiş Milletlere bağlı örgütler ve dünyadaki "Çin lobisi"nin kontrol ettiği insan hakları kuruluşları uyarıldı. Çağrı metni uluslararası medyaya, Birleşmiş Milletlere bağlı örgütlere, insan hakları kuruluşlarına, Türkiye'de elçilik ve büyükelçiliği olan ülke temsilcilerine duyuruldu.

‘YERYÜZÜNÜN BÜTÜN ŞAİRLERİNE SESLENİYORUZ’

Türkiye merkezli Çocuk Vakfı Başkanı ve Dünya Çocuk Elçiliği Sözcüsü Şair Mustafa Ruhi Şirin, çağrıya ilişkin yaptığı açıklamada şu ifadeleri kullandı:

“Dünya sistemi, 21. yüzyılın ilk eşiğinde insan hakları ihlallerini çözemeyen çaresizlik sarmalı içindedir. Türkiye’nin şairleri hak ihlalleriyle insan onurunun ve masumiyetin yok edilmeye çalışıldığı her yer için insanlığın ayağa kalkmasını öneriyorlar. Dünyanın kardeşlik, barış ve esenliği için yeryüzünün bütün şairlerinin seslerini masumiyetin öldürülmeye çalışıldığı her yere ve Doğu Türkistan’a duyurularını diliyoruz.”

TÜRKİYE’DEN ÇAĞRI YAPAN ŞAİRLER

Mustafa Akar, Hasan Akay, Gökhan Akçiçek, Hüseyin Akın, Yusuf Alper, Günel Altıntaş, Zeynep Arkan, Gökhan Arslan, Bahtiyar Aslan, Arif Ay, Mehmet Aycı, Ali Ayçil, Mustafa Aydoğan, Nihat Hayri Azamat, Alaettin Bahçekapılı, Mehmet Baş, Atif Bedir, Yaşar Bedri, Süreyya Berfe, Kâmil Eşfak Berki, Şeref Bilsel, Abdülkadir Budak, Rıdvan Canım, Veysel Çolak, İmdat Demir, İhsan Deniz, Nurettin Durman, Yusuf Dursun, Betül Dünder, Ahmet Efe, Mustafa Baki Efe, Ali Emre, Ömer Erdem, Haydar Ergülen, Sıddık Ertaş, Mehmet Ocaktan, Mustafa Ökkeş Evren, Nurullah Genç, Çağrı Gürel, Hakan Güzeldere, Güseli İnal, Adil İzci, Arife Kalendar, Eşref Karadağ, Müştahir Karakaya, İsmail Karakurt, Hidayet Karakuş, Mualla Kâtip, Hüseyin Kaya, Bilal Kemikli, Cem Kertiş, Hakan Keysan, Hicabi Kırlangıç, Cahit Koytak, Mustafa Köz, Şakir Kurtulmuş, Muhsin Macit, Ahmet Mercan, Salih Mercanoğlu, Mehmet Narlı, Şadi Oğuzhan, Cengizhan Orakçı, Mustafa Özçelik, Adnan Özer, Nâzım Payam, Kenan Sarıalioğlu, Me-

lek Özlem Sezer, Murat Soyak, Özlem Maya Kılınçarslan (Sözbilir), Muhsin İlyas Subaşı, Esat Şenyuva, Tacettin Şimşek, Mustafa Ruhi Şirin, Ramazan Teknikel, Orhan Tepebaş, Adem Turan, Engin Turgut, Serkan Türk, Mustafa Uçurum, Nurgül Ulu, A. Ali Ural, Özcan Ünlü, Atakan Yavuz, Bestami Yazgan, Mavisel Yener, Ahmethan Yılmaz, H. Salih Zengin, Mevlâna İdris Zengin.

Çağrı metninin tamamı;

TÜRKİYE’NİN ŞAİRLERİNDEN ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NE ÇAĞRI:

“İnsan onurunu hiçe sayan her tutumunuzdan dolayı Doğu Türkistanlılardan ve insanlıktan özür dileyiniz!”

ÇİN HALK CUMHURİYETİ’NE SESLENİYORUZ!

Teslim almadığınız, kendinize benzetmediğiniz her komşunuzu düşman saymak gibi bir huyunuz var.

İlkin 711 yılında bu sebepten Uygur Türklerinin yurduna da sahip olmak istediniz. Ancak başaramadınız bunu. Zaman geçse de tarih boyunca bu emelinizden hiç vazgeçmediniz.

1949’da bu kez Doğu Türkistan’ı işgal ettiniz. Yıllarca süren bu işgal sırasında kapalı rejim yürüttünüz ve bütün insanlık dışı uygulamaları devreye sokmaktan geri durmadınız. Öyle ki Han Çinlilerinin Doğu Türkistan’a göçünü özellikle özendirdi. Bu yöntemle Uygur nüfusunu asimilasyona uğrattınız, yarım

milyonu aşkın insanı öldürdünüz, ülkedeki dinî kurumlara ve cami topraklarına el koydunuz, okullarda Uygurca eğitimi, kitapları ve müzikleri bile yasakladınız.

2016'da ise özellikle Müslüman kimliğe sahip olanlar için hepten kâbus dolu bir dönem başlattınız. Doğu Türkistan'da "etnik ve kültürel soykırım"a giriştiniz. Uygur, Kazak, Kırgız ve Özbekleri Çinileştirmek adına her yola başvurduunuz: Aydınları hapse attınız, insanları zorla yerlerinden ettiniz, kutsal değerleri ayaklar altına aldınız ve mabetleri yakıp yıktınız.

Geleneksel bir cenaze töreni yapmayı, fazla çocuğa sahip olmayı, "zorunlu propaganda dersleri"ne katılmamayı suç saydınız. Gizli gözaltı merkezlerinde milyonlarca Uygur Türk'ünün tutulduğu, uluslararası kuruluşların raporlarıyla sabit olmasına rağmen insanlığı karşınıza alıp vahşete devam ettiniz.

Doğu Türkistan'daki bu yıkılış ve çöküş karşısında sessiz kalan ülkeleri ve Birleşmiş Milletlere bağlı örgütler ile dünyada Çin lobisinin kontrol ettiği insan hakları kuruluşlarını uyarıyoruz ve soruyoruz:

Doğuştan gelen ve sonradan kazanılan insan haklarının bu denli apaçık ihlali karşısında suskun kalınabilir mi? Doğu Türkistan'ın yürek yakan çığılığı duyulmadıkça insanlık düştüğü yerden ayağa kalkabilir mi?

Biz şairler, bütün bu olanlara "Hayır!" diyoruz.

Unutulmasın: İnsan varsa şiir vardır. Şiir, aynı zamanda din, dil, ırk, sınıf, cinsiyet gözetmeksizin bütün insani değerleri savunmaktır. Bizler, şiirle zulme karşı durulabileceğine olan inancımızı hiçbir zaman yitirmedik. Şiir her zaman herkesten daha uyanıktır. İnsanın sıkıştırıldığı, şiddete uğradığı, ölümle yüz yüze bırakıldığı her yere herkesten hızlı koşar. Hakkın ve adaletin, ezilenlerin,

haksızlığa uğrayanların yanında durmak için ayağa kalkmaya çağırır insanlığı. Masumiyetin yok edilmeye çalışıldığı yerlerden biri olan Doğu Türkistan için Çin Halk Cumhuriyeti sana sesleniyoruz:

Bebeklere, çocuklara, kadınlara ve her yaşta masum insana uyguladığınız "Çin işkencesi"ne son veriniz! Bir an önce "kültürel ve etnik soykırım"dan vazgeçiniz.

İnsan onurunu hiçe sayan her tutumunuzdan dolayı hak ihlali yaşamış Doğu Türkistanlılardan ve insanlıktan özür dileyiniz!

Unutmayınız ki güneş herkese aynı uzaklıktadır ve hepimiz aynı gökyüzüne bakıyoruz. Sizin suçlarınız ise gökyüzünü kaplamış durumda. İyi bilirsiniz ki Doğu Türkistan'da yaşadığımız acılar yazılsa dünyanın bütün kâğıtları ve kalemleri yetersiz kalır.

Harf harf kurulmuş büyük bir cümle olan insanlığın defterinde kara bir leke olarak kalıp kalmamak sizin elinizde.

Uçurtmayı icat ettiğiniz bilgeliğe geri dönerseniz ancak o zaman göğün maviliğinde kardeşliğin şiirini birlikte yazabiliriz. Gelin, hep birlikte uçurtmaların özgürce dolaştığı göğün maviliğine bakarak kardeşliğin, barışın ve esenliğin şiirini çocuklarımızla birlikte okuyalım...

DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ ÇİN TOPLAMA KAMPI TUTSAĞI TURSUNAY ZİYAVUDUN'UN KAMP HATIRALARI

“Bizden her gün kan alıyorlardı. Bilmediğimiz iğneleri vuyorlar ve bilmediğimiz ilâçları veriyorlardı. Biz Çin’in tıbbî deneklerine dönüşmüştük. Bunun etkisiyle kadınlarda bulantı ve uykusuzluk semptomları oluşuyordu. Bununla beraber kadınları zorla kısırlaştırıyor ve doğum kontrol ağıtları takıyorlardı. Çok sayıda Uygur’u öldürdüler. Çok insan aklını kaybetti. Her gece Çinli erkekler kadınlara tecavüz ediyorlardı.”

Başlangıcı 2013 yılına dayanan, Nisan 2017’den itibaren Çin’in devlet politikası hâline gelen toplama kampları, Doğu Türkistan’ın bütün köy, kasaba, kırsal alan ve de şehirlerinde kurulmuştur. 2020 yılının üçüncü çeyreğine kadar bin 200’e yakın toplama kampına, Çin’in sözde “meslekî eğitim” veya “yeniden eğitim” adı altında ilân ettiği, resmî rakamlara göre en az 8 milyon insan kapatılmıştır!

Toplama kampları; Yahudi Soykırımı’ndan sonra en büyük insan hakları ihlalleri ve insanlığa karşı suçların işlendiği, modern çağın en vahşi işkencelerinin yapıldığı, biyolojik ve tıbbî deneylerin yanında insan onurunu hiçe sayan uygulamaların sıradanlaştığı, insanların ana dillerinin yasaklanarak Çince konuşmaya zorlandığı, kadınlara yönelik toplu tecavüz ve her türlü zulmün reva görüldüğü, insan organlarının çalındığı ve insanların doğrudan katledildiği ölüm merkezleridir.

Bu ölüm merkezlerinde tutulan beş kişiden ikisi kadındır. Bu kadınlar kamplara götürüldükten sonra bütün hürriyetleri ellerinden alınmıştır. Bazıları evlerinde bebeklerini emzirirken, bazıları evde çocuklarını beklerken, bazıları ise yurt dışından dönerken alıkonulmuşlardır. Bazıları çocukları için, bazıları yaşlı anne ve babaları için kahrolurken, bazıları ise gençlik hayâllerini kurma fırsatını dahi bulamamaktadır.

70 yaşın üzerindeki nineler torunlarından ayrı kalırken, insanın dayanamayacağı kalabalık odalarda hor görülmektedirler. Aç ve susuz, üstelik kadın oldukları için savunmasız nice imanlı kız, insanların gözleri önünde tecavüze uğramaktadır.

Toplama kampı şahidi Tursunay Ziyavudun

Tursunay Ziyavudun, 1978 yılında, Doğu Türkistan'ın Künes ilçesinde doğmuştur. 2010 senesinde ilk kez Kazakistan'a gitmiş ve orada yedi ay kalmıştır. Doğu Türkistanlı Kazak Türk'ü biriyle evlendikten sonra 2011'de eşiyile beraber Kazakistan'a gitmiş ve bu sefer Kazakistan'da beş sene kalmıştır. Kazakistan vatandaşlık izni vermemiş, üstelik elindeki Çin pasaportunun süresi sadece

1 sene kaldığı için 2016'nın Aralık ayında eşiyile beraber Doğu Türkistan'a geri dönmek zorunda bırakılmıştır.

Doğu Türkistan'a döndükten hemen iki yıl sonra, 8 Mart 2018'de, Künes'teki toplama kampına götürülmüş ve dokuz ay kampa kalmıştır. Tursunay Ziyavudun, toplama kampında başına gelenleri şöyle anlatıyor:

Baskı ve zulüm altındaki günler: “Merhamet yok!”

“Kazakistan'a ilk kez 2010'da gittim ve 7 ay sonra Doğu Türkistan'a geri döndüm. 2011 Mayıs'ında eşimle birlikte Kazakistan'a döndük ve beş sene orada yaşadık. Kazakistan bana vatandaşlık vermemişti. Elimdeki Çin pasaportunun da sadece 1 senelik süresi kalmıştı. 2016 Aralık'ta eşimle birlikte Doğu Türkistan'a döndük.

11 Nisan 2017'de, eşimin de, benim de pasaportuna Çin yetkilileri tarafından el konuldu. Nisan 2017'de, yolda yürürken toplantıya katılma gerekçesiyle polis tarafından zorla götürüldüm.

İlk kampa götürüldüğümde orada bir ay kaldım. Beni götürdükleri kamp, aslında öğretmenlerin eğitim aldığı bir okulmuş; okulu kampa dönüştürmüşler. Ben girdiğimde orada yaklaşık bin kişi vardı. Yemekleri çok kötüydü. Orada kaldığım bir ayda ağır mide hastalığına yakalandım. Birkaç kere bayılmışım, hastaneye götürmüşler; en son doktor raporuyla bir ay sonra kamptan çıkabildim.

Uygurlardan ilk başta toplama kampına alınanlar; hacca gidenler, hacca gitmeye kayıt yaptıranlar, kapalı bayanlar, yaşlı kadın ve erkeklerdi. Bizim kaldığımız koğuştaki her ranzada üçer dörder kişi sıkışarak yatıyorduk. Çünkü insan çok, yatacak yerse azdı.

Herkesi sıcak havada okul meydanına dizek ayakta bekletiyorlardı. Yaşlı kadınları ise

zorla dans ettirip onlara şarkı söyletiyorlardı. Çince bilmeyen, Çince konuşmakta zorlanan 70 yaşlarındaki kadınları bile dövüyorlardı. Bizse korkudan ses çıkaramıyorduk. Yaşlı bir teyze Çinlilerin öğrettiği şekilde dans edemediği için, sıcakta ellerini havaya kaldırarak ayakta durma cezası verilmişti. Yaşlı kadın yaklaşık bir saat sonra bayıldı. Çin polisleri ise hemen gidip kadını dövmeye başladılar. Hiç merhametleri yoktu.

Bizi sınıflara toplayıp, namaz kıldıysak ve oruç tuttuysak, Çin yasalarına göre hapse gireceğimizi söylüyorlardı. ‘Cami imamı’ diye belirtilen bir kişiyi bizim kaldığımız kampa getirdiler. O bize, Tanrı’nın olmadığını, dine inanmamamız gerektiğini, başımızı kapatmamızın da boşuna olduğunu, bizim tek kurtarıcımızın Xi Jinping ve Çin Komünist Partisi olduğunu, dinle ilgili bildiklerimizin hepsinin aslında koskoca bir yalan olduğunu anlatıyordu. Kampa getirilen sözde imamlar bize, namaz kılmayan, başımızı kapatmayan ve dine inanmayan ‘kültürlü kadınlar’ olmanız gerektiğini söylüyorlardı.

Kampa götürüldüğüm ilk zamanlarda direnmeye çalıştım. Polis bana, kendisine direnen

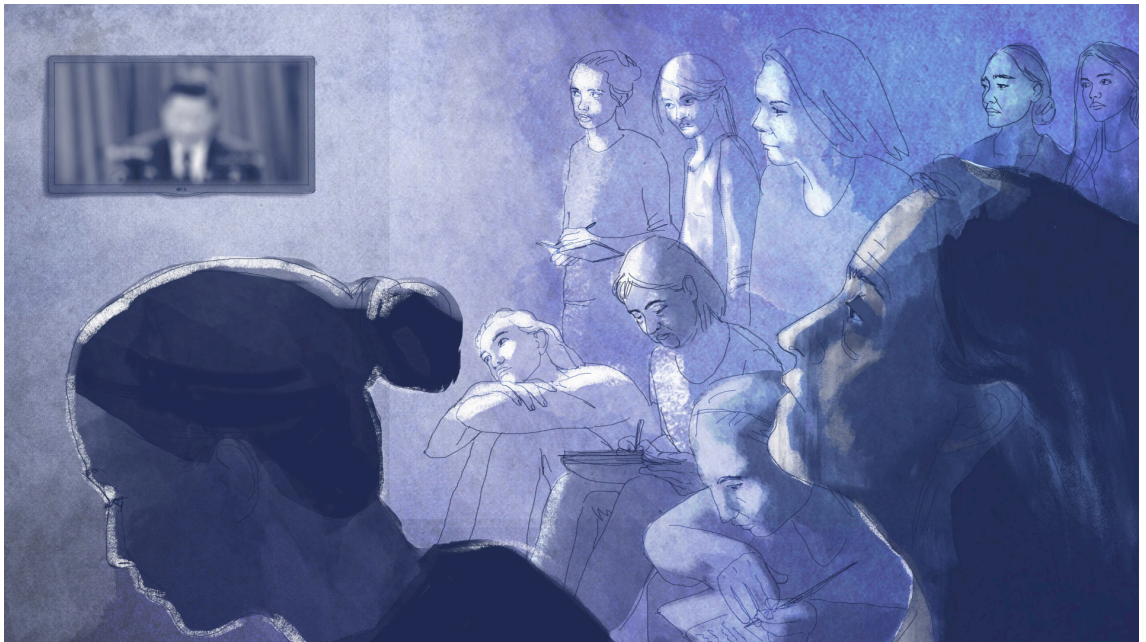
herkesi vurma emrinin olduğunu söyleyerek bir daha karşı gelirim beni vuracağını açıkça söyledi.

Aile Plânlama Ofisinin çalışanları da her gün bize ikiden fazla çocuk yapmanın suç olduğunu, üçten fazla çocuk yaptığımız hâlde mahkemede yargılanacağımızı, hatta 10-20 sene hapis cezasına çarptırılacağımızı, onun için Çin yasalarına uymamız gerektiğini anlatıyorlardı.

Sürekli Çin Komünist Partisi’ni öven marşlar, korolar okutuluyordu. Orada hastalandım ve bayıldım; sonra hastanelik oldum. 28 gün sonra eşim ve beni serbest bıraktılar. 4 ay sonra eşimin pasaportunu geri alabildik.

Eşim Kazakistan’a dönecekti. Çin polisleri, iki ay sonra eşimin geri dönmesi için bir evraka imza arttırdılar. Beni de kefil olmaya zorladılar. Benim pasaportumu geri vermediler. Eşim Kazakistan’dan geri gelmedikçe polisler eşimi sormaya başladılar.

8 Mart 2018’de polisler beni tekrar aradı ve polis merkezine gelmemi söylediler. Gittiğimde, kısa bir süre Çince eğitim göreceğimi söylediler. 10 Mart’ta kampa alındım. İlk kez

çağırdıklarında yaklaşık bir ay kalmıştım, bu kez de aynıısının olacağını düşünmüştüm. O yüzden günlük kıyafetlerimle gitmişim.

Onlara kansızlık hastalığımın dolayısı ameliyat olduğumu söyledim ve doktor raporunu gösterdim. Polisler hiçbir şey söylemediler. Beni başka bir odaya götürdüler. Üzerimdeki kıyafetlerimi çıkartıp onların verdiği kıyafetleri giymemi söylediler. Muamelelerinden ötürü şaşırmıştım. Hapishanelerdeki kapılar gibi demir kapılardan girdim. Koridorun iki tarafında çok sayıda demir kapı vardı. Beni bir koğuşa götürdüler. Orada kadınlar vardı. Tuvaleti de koğuşun içindeydi. Kapının önünde silahlı gardiyanlar nöbet tutuyordu. Farklı birkaç koğuştaki kaldım, aklımda kalan koğuş ise '23' numaralı koğuştu. '31'inci Grup' olarak adlandırılan gruba ayrılmıştım."

/// Kampta kalmanın bir süresi yoktu, keyiflerine göre bırakıyorlardı. Gençecik kızların bile saçları bembeyaz, âdetleri kesilmiş bir hâldeydi. Bazıları işkenceden zayıf düşmüştü. Kaç kere ameliyat olanlar dahi vardı. Bize durmadan ne olduğu bilinmeyen ilâçlar veriliyor ve iğneler yapılıyordu."

"Hiçbir suçumuz yokken..."

"Benim hapishaneye girmemi gerektiren bir suçum yoktu. Sadece devletin verdiği pasaport ile yurt dışına çıkmıştım ve Kazakistan'da beş sene yaşamıştım. Bunlar suç değildi ki... Onlar bana suçumun ne olduğunu bile söylemediler! Ne sebeple burada olduğumu bilmiyordum.

İlk hafta hiçbir şey yemeden direndim. Onlarsa hiç ilgilenmediler. Onlar için bizim diri ya da ölü olmamızın bir önemi yoktu.

Hastalık nedeniyle kamptan kurtulabilsem de tekrar kampa atıldım. Tekrar aynı kampa girdiğimde, bir sene önce ben çıkarken kalan insanların hâlâ orada tutuklu olduklarını gördüm. Çektiği acılardan dolayı bir senede genç kızların bile saçları tamamen ağarmıştı.

Kampta kalmanın bir süresi yoktu, keyiflerine göre bırakıyorlardı. Gençecik kızların bile saçları bembeyaz, âdetleri kesilmiş bir hâldeydi. Bazıları işkenceden zayıf düşmüştü. Kaç kere ameliyat olanlar dahi vardı. Kadınların bazıları âdet kanaması durmamasından ölüyor ya da kısırlaştırılmış bir şekilde kamptan çıkıyordu. Bize durmadan ne olduğu bilinmeyen ilâçlar veriliyor ve iğneler yapılıyordu.

Toplama kampına atılanların hepsi sudan bahanelerle hapsedilen kadınlardı. Telefonunda Kur'ân ayetlerinin olması, Türk bayrağının fotoğrafının bulunması gibi türlü sebeplerle tutuklanmışlardı. Benim kaldığım koğuştaki biri "Aygül", biri "Etirgül" isimli 26 yaşında iki Kazak kıza vardı. Onlar sadece, kocası hapishanede olan bir arkadaşlarının evine mihmandarlığa gittikleri için toplama kampına alınmışlardı.

Ben geldikten sonra oraya iki Kazak Türk'ü kızını daha getirdiler. Onlar, 'Ben Kazakistan vatandaşıyım, ben Kazakistan vatandaşıyım' diye bağırıyorlardı. Sonra onların da sesini duymadım. Onlara işkence yaparak mı susturdular, ne yaptılar, bilemedim. Çünkü odamızın dışındakileri görmemiz imkânsızdı. Koğuşların kapıları birbirine bakmıyordu. Bazen koğuştakiler sadece 10, 12, 15 diyerek kaç senelik hapse çarptırıldıklarını söyleyebiliyorlardı. Fazla konuşamazdık, çünkü yaksaktı.

Onların dediklerini yapmak zorundaydık.

‘Yürü!’ derlerse yürürdük, ‘Otur!’ derlerse otururduk. Yaşlı kadınları bile iç çamaşırı kalana kadar soyuyorlardı. Kadınların hepsinin saçlarını kazıdılar. Hep kazıyorlardı.”

“Her gün kanımızı alıyorlardı...”

/// Kamplardaki kadınlar küçük koğuşlarda tutuluyordu. Onları gözetleyen kameralar vardı. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping hakkındaki kitaplar dağıtılıyordu. Kitabı okuyup Çincesini ezberlememiz talep ediliyordu. Yapamayanlara verilen ceza çok büyüktü. Bize saatlerce Devlet Başkanı Xi Jinping hakkındaki programları izletiyorlardı. Saatlerce Çin marşlarını söylüyorduk.

Bir süre sonra kamp dışındaki dünyayı unutturdu oradaki insanlar, karnımız hep aç kalıyordu. Karnımızın doymasından başka bir

şey düşünemiyorduk. Verdikleri yiyecekler aşırı kötüydü.

Bizden her gün kan alıyorlardı. Bilmediğimiz iğneleri vuruyorlar ve bilmediğimiz ilaçları veriyorlardı. Biz Çin’in tıbbî deneklerine dönüşmüştük. Bunun etkisiyle kadınlarda bulantı ve uykusuzluk semptomları oluşuyordu. Bununla beraber kadınları zorla kısırlaştırıyor ve doğum kontrol aygıtları takıyorlardı. Çok sayıda Uygur’u öldürdüler. Çok insan aklını kaybetti. Kızlara tecavüz ettiler. Her gece Çinli erkekler kadınlara tecavüz ediyorlardı.

Kamptaki polisler, henüz Koronavirüs Salgını’nın başlamadığı dönemlerde bile sürekli maske takıyorlardı. ‘Polis’ diye gelen adamlar, polis üniforması değil, takım elbise giyiyorlardı. Bazen gece yarısından sonra kadınların kaldığı odalara gelip istedikleri kadını seçiyorlar ve hiçbir kamera olmayan ‘Kara Oda’ya götürüyorlardı.

Mayıs 2018’de maskeli Çinli erkekler geldi ve koğuştaki 20 yaşlarındaki bir kız onlara teslim edildi. Diğer odadan o kızın bağırın sesleri geliyordu. Ben polislerin ona tecavüz edeceklerini hiç düşünmemişim. Ona başka şekilde işkence yapıyorlar diye düşünmüştüm. O kız odaya döndükten sonra çok değişmişti. Hiç konuşmuyordu. Bir köşede çaresizce oturuyordu.

Ben de ‘Kara Oda’ya götürüldüm. Kampta yaşadığım en kötü ve en korkunç hatıram bu odaydı. Onlar (bana tecavüz eden) üç kişilerdi. Bana da...

Şeytanın aklına gelen ne varsa yaptılar ve vücudumun hiçbir yerini esirgemediler. Beni o kadar çok ısırıldılar ki çok iğrençti. Sadece tecavüz etmekle kalmadılar. Polislerin elinde elektrikli sopa gibi bir şey vardı, ne olduğunu bilmiyorum. Onu cinsel organıma sokarak elektrik şoku verdiler. Üç kez toplu tecavüze uğradım.”

Açık tehditler

“Kamptan serbest bırakıldıktan sonra çok sayıda Doğu Türkistanlının alkole yöneldiğini hissettim. Kampta beraber kaldığım bir kadın da tecavüze uğradığından kendini kaybetmişti. Alkole alışmıştı ve sokaklarda sarhoş geziyordu.

Kazakistan’da yaşamakta olan eşimin benim için çaba göstermesi sonucunda kamptan kurtulmuş durumdayım. Ailesi serbest bırakılmasını isteyen Kazakistan Kazaklarının sayısı da çok, ama hepsi kurtulmuş durumda değil. Ben hasta hâlde kamptan geri döndüm ve 2019’un Ekim ayında Kazakistan’a gittim.

Ben Doğu Türkistan’dan ayrılmadan önce bana türlü evraklara imza atturdılar. Altı kardeşim vardı, Çin Hükûmeti, eğer ben Kazakistan’a gittiğimde kampta olup bitenleri anlatırsam kardeşlerimi hapisaneyeye atacağını söyleyerek beni tehdit etti. İmza attıktan sonra hiçbir şey söylemeyeceğimi, susacağımı söylemiştim.

Eşim Kazakistan vatandaşı olsa bile bana Kazakistan vatandaşlığı verilmeyeceği, hatta Kazakistan’da uzun süre kalmama izin verilmeyeceği söylendi. Mülteci olduğuma dair bir evrak verdiler, Kazakistan’da güvende olmadığım için oradan ayrılmak zorunda kaldım. Şimdi Washington DC’de yaşıyorum.

/// Kampta uygulanan işkencelerden dolayı vücudum çok hasar gördü. O yüzden rahim aldırma ameliyatı yaptırdım. Anne olma şansımı kaybettim.

Hiçbir zaman kampta yaşananlar aklımdan gitmiyor. Unutamam! Babalarımız, anneleirimiz, abilerimiz, ablalarımız, kardeşlerimiz toplama kamplarında Çinliler tarafından hor görülüyor.”

Yazarn: Nureddin İZBASAR

KARARI SİZ VERİN...

Bilindiği üzere devletlerarası ilişkilerde temel prensip 'karşılıklı mütekabiliyet'tir. Diğer bir ifade ile ne ile muhatap olursanız, aynısını veya benzerini yapma hakkınız vardır.

Mesela bir ülke sizin ülkenizde vize muafiyeti veriyse siz de o ülke halkına vize muafiyeti tanırırsınız. Veya sizin ülkenizde konsolosluk açtı ise siz de o ülkede konsolosluk açabilmelisiniz. Listeyi tabi ki uzatmak mümkün lakin konuyu fazla dağıtmadan okuyucularımızın bir noktaya dikkat çekmek istiyorum.

Malum son dönemlerde ülkemizde Çin güzellmeleri yapanların sayısı hayli artmış gözüküyor. Bir ülke vatandaşı bir başka ülkenin güzellemesini yapıyorsa aklıma “acaba ne beklentisi veya ne kazancı var ki bunu yapıyor?” soruları gelmekte, sonuçta herkesin kendisine yakıştırdığını yaptığına kanaat ge-

tirerek çok da üzerinde durulmaması gerektiğine karar vermişimdir. Asl olanın bizler, kendimiz neler yapıyor veya neler yapmıyoruz sorusuna samimi cevaplar vermektir. Kötüyü alıp iyiyi kimse bize vermeyeceğine göre, iyiyi hatta daha da iyiyi yapmak bizlerin sorumluluğu olmalıdır.

Çin güzellemesi yapanların tekerlemeleri “Çin ile olan ilişkilerimizi geliştirmeliyiz” cümlesidir. Ağzını açan bunu söylemesine söyler de birisi de çıkıp “neden” sorusunu, gerekçeleri ile beraber sormaz veya sorulmasına imkan verilmez.

Evet, ben de Türkiye'nin bütün dünya devletleriyle ilişkilerinin gelişmesini tabi ki is-

terim. Lakin bir şartla. O şartımız da bu ilişkinin “keser” gibi değil “hızar” gibi olması koşuluyla. Yani yazımızın başında ifade ettiğimiz şekliyle devletlerle olan ilişkilerimiz “karşılıklı mütekabiliyet” esasına dayanmalı. Hadi “hızar” gibi olması mümkün değil dermeniz bari “mehter” gibi olmasını temenni edelim. Yani iki veriyorsak en azından bir almamız. Yok, dokuz verip bir alacaksa hatta onu da almak için binbir takla atacaksa o ilişkiyi geliştirmenin bize ne faydası var sorusunu başta devleti yönetenlerin, millet adına kendilerine sorması gerekir.

Evet, ülkemizde Çin’le ilişkileri geliştirelim diyenler yanında, sayımız az olsa da, “bu ilişki sürdürülemez ve büyük riskler barındırmaktadır” diyen bir kitle de şükürlü olsun ki hâlâ var.

Peki, neden sürdürülemez ve riskleri nelerdir?

Şayet bu soruya makul ve mantıklı cevaplarımız yoksa “Çin’le ilişkilerimizi geliştirmeliyiz” diyenlerden özür de dilememiz gerekir.

Bir kanaat oluşması adına özet olarak Çin-Türkiye ilişkilerine hep beraber göz atalım ve kararı siz değerli okuyucularımızın kanaatine bırakalım ...

-Son 20 yıllık süreçte Türk-Çin ithalat-ihracat dengesi 1’e 10 Çin lehine. Yani Çin’e bir satmışız Çin’den 10 almışız.

-Kabul edelim ki üretim, lojistik, nakliye vb. alanlarda Çin ile rekabet edecek bir durumumuz yok. Yani bizim 10’a mal ettiğimizi Çin

5’e, bizim 5’e taşıdığımızı Çin 1’e taşıyacak bir pozisyonda.

-Türkiye’nin ihracatının yaklaşık %50’si AB ülkeleriyle ve biz Kuşak Yol Girişimini destekleyerek aslında en büyük pazarımıza en büyük rakibimizi, hem de kendi üzerimizden, buyur ediyoruz.

-Sadece AB’de değil Afrika’da, Orta Asya’da, Orta Doğu’da da pazarlarımıza göz diken ve ihracatçımızı ciddi manada zora sokan bir Çin ile karşı karşıyayız.

-Çin’in Türkiye’de 5 Konfüçyüs Enstitüsü bulunurken, muadili diyebileceğimiz Yunus Emre Enstitüsü Çin’de, uzun mücadeleler ve direktmelere sonra sadece Pekin’de Mayıs 2020’de açılabilirdi.

-Türkiye’de Çin’in radyo, gazete ve internet siteleri her geçen gün artmakta ve bu alanlarda Çin, 5. Kol Faaliyetlerini hız kesmeden sürdürürken Türkiye’nin bu alanda Çin’de henüz bir girişimi bile yok.

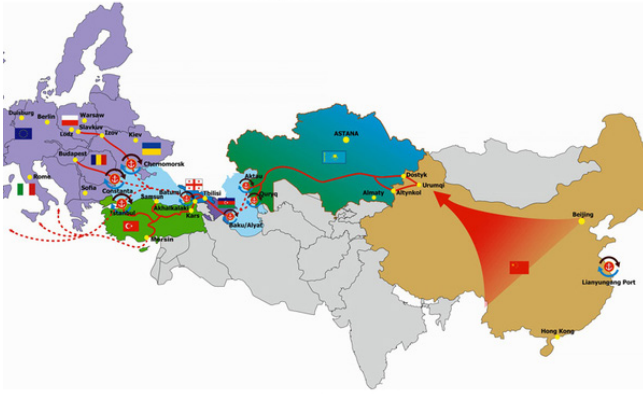
-Çin, BM’nin 5 daimi ülkesinden biri olmasına rağmen Ermeni tehciri, Kıbrıs meselesi veya PKK terör örgütüyle ilgili Türkiye’nin lehine tek bir adım atmış değildir. Suriye’deki tutumunda İran, Rusya, AB veya ABD’den aşağı kalır yanı da olmamasına rağmen neden ilişkilerimizi geliştirmeliyiz sorusuna cevap aramak en doğal hakkımız olmalıdır.

-Çin, İstanbul’da başkonsolosluk açabilirken, 30 milyonu müteceviz Müslüman-Türk’ün yaşadığı Doğu Türkistan’ın başkenti Urumçi’de dahi konsoloslugu bırakın açmayı tek-lif bile edememiş durumdayız.

-Çin devletinin bizatihi yönlendirmesiyle ülkemizde Çin’e satılan fabrikaların sayısı her geçen gün artarken, dahası kendi insanımız çıkartıp yerine Çinliler doldurulurken Çin’de Türkiye’nin fabrika açması ne mümkün.

-Yine Çin devletinin teşvik ve yönlendirme-

siyle ülkemizde dağ-taş demeden ne kadar maden ocağı varsa, bilhassa mermer ocakları ve bilumum değerli madenler, Çinliler tarafından işletilmekte veya kapatılmaktayken Türkiye'nin Çin'de bu yönde attığı tek bir faaliyeti dahi yoktur.

-Çinliler 1990'lardan itibaren Türkiye'ye gelip yerleşmeye ve vatandaş olmaya başlamışken ki bu ilk gelenler organize suç örgütü mensupları idiler, Türkiye'den Çin'e gidip vatandaş olabileni bendeniz henüz duymadım.

-Çinliler, Türkiye'de açtıkları lokantalarda insan kaçakçılığı başta olmak üzere ticari faaliyet adı altında yakın çevrelerini Türkiye'ye taşıırken, Türkiye kaç insanımı Çin'e gönderebildi veya bu tür faaliyetler içerisinde olabildi. Olmak isteseydi Çin buna müsaade eder miydi, tabi ki sormak gerekir.

-Türkiye'de geçen 30 yıllık süreçte hediyeleşme işinde tekel oluşturup Tahtakale esnafını pasifize ederlerken Türkiye Çin'de bu duruma karşılık bırakın bir şey yapmayı, ülkemizde yeter ki para kazanalım diyen bir grup Çinlilerle beraber iş tutar hale gelmiştir.

-Ticari ilişkilerde 1 milyonculukla köşeyi dönen Çinliler yanında onlarla beraber hareket eden bir kısım işportacı kesim Türkiye'yi Çin'in ucuz mal çöplüğüne döndürürken, bizim tüccarlarımız bırakın Çin'e bir

şey satmayı, Çin'den ucuza ne getirip satabilirsiniz derdine düşmüştür. Öyle bir hale geldik ki dış fırçasından tırnak makasına, pirinçten sarımsağa, bilgisayara aparatlarından aklınıza gelebilecek ne varsa çarşı-pazarlarımızı, market-kırtasiyelerimizi Çin memulu ürünler doldurmuş durumda.

-Türkiye'de formalite evlilikler yoluyla Türk vatandaşlığına geçen Çinlilerin bugün belki de 2. kuşakları rahatlıkla

arsa arazi satın almakta, bu araziler üzerinde tarım yapmakta, tarım da çalışacak Çinlileri de Çin'den getirmekte hiçbir sınırlama ile karşılaşmazken, Türkiye'den birilerinin yukarıda yazılanların %1'ini Çin'de yapma ihtimalinin milyonda bir bile olmadığını burada yazmayı abesle iştigal olarak görürüm.

-Türkiye'de Çin Büyükelçiliği veya Başkonsoloslugu ile irtibatlı-iltisaklı bildiğim en az 5 stk var. Çin'de Türklerin kurduğu bir tane dahi stk olmaması nasıl bir durumda olduğumuzu gözler önüne sermektedir.

-Türkiye'de Çin Devlet şirketi adı ile ihalelere girip alınan ihalelerin taşeron Çinli şirketlere aktarılması artık sıradan bir olay iken, Çin'de ihale kazanan Türk firması var mı sorusuna cevabı herkes tahmin edebilir diye düşünüyorum.

-Başta mermer ocakları olmak üzere Çinli firmaların kazandıkları her ihalede uymayı taahhüt ettikleri yerli halkın istihdam edilmesini zaman kaybetmeden, vasıfsız işçiler de dahil, tamamına yakınının Çin'den getirilip çalıştırıldığı ayyuka çıkmışken, benzer bir olayın Çin'de yaşanma ihtimalinin olmadığını bilmenizi isterim.

-Bilhassa 2000'li yıllardan itibaren Çinlilerin, ister özel ister devlet şirketleri olsun, Türkiye'de aldıkları ihaleler ile Türkiye'nin Çin'de ihale alıp almadığını "Çin'le ilişkilerimizi geliştirmeliyiz" diyen zevatın cevap-

laması veya bununla ilgili bilgi sahibi olmalarını bu vesile ile salık verelim.

-Türkiye’de açılan ihalelere Çinlilerin zaman zaman maliyetlerinin bile altında fiyat vermelerinin maksadı Türkiye’de üs kurmak ve bu sayede Avrupa ve Afrika’ya yol açmak olduğunu görmemek ya kör ya menfaat ya da art niyetli olmakla ancak izah edilebilir.

-İster Türk firmalarıyla ortaklık yaparak isterse ortak iş yaparak Türkiye piyasasına giren Çinlilerin günün sonunda batan Türk firmaları yanında nasıl ayakta kaldıklarını takip etmek oynanan oyunun büyüklüğünü gözler önüne serecektir.

-1990-2010 arasında Türkiye’ye yerleşen Çinli kolonistler, 2010 sonrası dönemde ise yayılmaya başlamıştır. Geline noktada Çin Türkiye’de kabul edelim ki güçlü bir lobiye sahip olmuş, istediğini ya misyon temsilcilikleri ya da gönüllü (!) çalışanları eliyle söyleyebilecek duruma gelmiştir. Çin’de Türkiye ne durumda diye merak edenlere söyleyecek bilgi veya faaliyetimiz yok demekle iktifa edelim.

-Artık Türkiye’de Jiang Xiaobin, Song Zibin gibi küçük çaplı ticaretçiler yanında Huawei gibi büyük firmalar bulunmakta, ICBC gibi bankaları, YÖN ve CRI gibi radyoları yer almakta, akademide, basın yayında, bürokrasi-de Çin’e davet edilip misafir edilenler yanında burs vererek okuttuğu Türk öğrencilerin beyni yıkanan bir yapı kurulmuş durumdadır. Türkiye’de okuyan Çinliler yanında 1990 sonrası Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan

Çinlilerden ise artık tercüman hizmetleri alınmaya başlanmıştır. Kendilerinden başka kimseye güvenmediklerini de buraya küçük bir not olarak bırakalım.

-Türkiye’deki Çin firmalarının aldığı ihaleler adına yapılan kontratların incelenmesi gerçek resmi daha net ortaya koyacaktır. Yapılması gereken Çinli firmalara verilen ihalelerin Türkiye’ye ne kadar istihdam sağladığı veya ne kadar katmadeğer kazandırdığının muhakemesi olacaktır. Rakamların yalan söylememek gibi bir huyları olduğundan ortaya tek taraflı bir kazanç tablosu çıkacağına emin olabilirsiniz.

-Bir taraftan Çin sosyal medya hesaplarında Türkiye’yi aşağılayıp (biz olmazsak aç kalırsınız diyecek kadar ileri gidenler de maalesef bulunmakta), Türki halkını dilenci yerine koyan Çinlilerin diğer taraftan da Türkiye’de vatandaşlık ucuz diyip ülkemize akın etmelerini mutlak surette irdelemek gerekmektedir.

İşin özü kaşıkla bile vermeden kepçe ile alan bir Çin devlet yönetimi ile karşı karşıyayız. Yazıyı uzatmamak adına daha Kuşak Yol Girişimini, Şangay İşbirliği Örgütünü, Çin’in Türkiye’nin Türkistan’da olmamasını istemesini, radikal İslam ve pan-türkist yakıştırmaları ve ithamında bulunulan Türkiye’ye bakışını, ihalelerdeki tutumunu, borç tuzağı diplomasisini, Tekirdağ ve Edirne’de arazi satın almasını, Antalya ve İzmir’de seracılık yapmasını veya balık çiftliği kurmasını bu yazımıza ilave etmedik. Doğu Türkistan’daki soykırıma ise değinmedik bile. Yarının Pakistan’ı, Srilanka’sı, Cibuti’si, Kenya’sı, Kırgızistan’ı, Tacikistan’ı, İran’ı ... vb. gibi olmamak adına aman dikkat diyelim. Bütün bunlar yaşanırken “Çin’le ilişkilerimiz gelişmeli mi geliştirilmemeli mi soruların cevabını ise siz değerli okuyucularımızın kanaatlerine bırakalım .

Yazan: Doç. Dr. Ömer Kul

UYGUR YAZAR HAITİWAJİ 2 YIL ESİR TUTULDUĞU KAMP HAYATINI ANLATTI: GÜNDÜZ 11 SAAT PSİKOLOJİK SİYASİ ÇALIŞMALAR YAPILIYOR

Çin'in Doğu Türkistan'daki kamplarında 2 yıl esir tutulan Gülbahar Haitiwaji, gece nöbet tuttıklarını ve gündüz 11 saat psikolojik siyasi çalışmalar yapıldığını söyledi. Fransa'dan Çin'e davet edilip tutuklanan, sorgulanan ve istismar edilen Uygur yazar Gülbahar Haitiwaji yaşadıklarını "Çin Kampından Nasıl Kurtuldum" adlı kitabında anlattı. Korku dolu günler geçirdiğini ifade eden Haitiwaji, kampta geçirdiği sürenin asır gibi geldiğini dile getirdi.

Çin'in Doğu Türkistan'daki kamplarında 2 yıl esir tutulan Gülbahar Haitiwaji, gece nöbet tuttıklarını ve gündüz 11 saat psikolojik siyasi çalışmalar yapıldığını söyledi.

Fransa'dan Çin'e davet edilip tutuklanan,

sorgulanan ve istismar edilen Uygur yazar Gülbahar Haitiwaji yaşadıklarını "Çin Kampından Nasıl Kurtuldum" adlı kitabında anlattı. Korku dolu günler geçirdiğini ifade eden Haitiwaji, kampta geçirdiği sürenin asır gibi geldiğini dile getirdi.

"29 Ocak 2017'den 12 Mart 2019'a kadar gözaltı merkezinde ve toplama kampında alıkonuldum" diyen Uygur yazar, "Gözaltı merkezlerinde veya toplama kamplarında yaşam koşulları çok kötü. Normalde 15 veya en fazla 20 kişinin kalabileceği odalarda 30-40 kişilik gruplar halinde tutuluyorduk. Çok kötü şartlarda hazırlanan, insan sağlığına zararlı şekilde bekletilmiş yiyecekler veriliyordu. Kaldığımız toplama kampında kışın sıcaklık eksi 30 dereceyi gösterirken bizler dışarıda kalmak zorunda bırakılıyorduk. Sözde bizlerin güneş görmesi gerektiğini ve aydınlığa çıkardıklarını söylüyorlardı" dedi.

"Gündüz 11 saat psikolojik siyasi çalışmalar yapılıyor"

Geceleri ışıkların söndürülmediğini ifade eden Haitiwaji, “Işık altında uyumak çok zor, bunu da bilinçli bir şekilde yapıyorlardı. Gece nöbet tutuyoruz, gündüz 11 saat psikolojik siyasi çalışmalar yapılıyor. Anlatılanları not tutmak zorundasınız. Gözaltı merkezinde tutulduğumda bana yüklenen suç, kitleleri kamu güvenliğini bozmaya tahrik etme suçunu imzalamaya ve itiraf etmeye zorlandım. Ondan sonra bu iftiradan bir daha bahsetmediler” açıklamasını yaptı.

“Kızımın çabalarını küçümseyerek kampa- tan çıkabildim”

Eşinin Fransa’ya siyasi sığınma başvurusunda bulunduğunu ve kızının Uygurlar tarafından düzenlenen Çin karşıtı protestolara katıldığını kaydeden yazar, “Bunları kocama ve kızıma terörist demek için bahane olarak kullandılar. Bana gelince, bir Çin vatandaşı olarak ailemin yasa dışı davranışlarını Çin Komünist Partisine bildirme yükümlülüğüm olduğunu söylediler. Rapor etmemek, suçlarını örtbas etmek ve desteklemek sayılıyormuş. 2019 yılında kızımın çabalarını küçümseyerek ve Fransız hükümetinin müdahalesiyle toplama kampından çıkabildim ve aileme yeniden kavuştum” diye konuştu.

“Çin hükümetinin bu tür iftiralarından korkmuyorum”

“İlk başlarda kitabımı yazmaya başladığımda anavatanımız Doğu Türkistan’da ailemin tehlike altında olacağı konusunda endişeliydim” diyen Haitiwaji, açıklamasını şu şekilde sürdürdü:

“Ama yine Çin toplama kamplarındaki insanlık dışı yaşananları herkesin bilmesi için kitabı yazıp bitirdim. Şu anda ailemin özel durumunu bilmiyorum. Haber alamıyoruz. Çok fazla temas etme ve irtibat kurma şansımız yok. Kitabım bu yıl yayınlandıktan sonra, Çin hükümeti bana saldırmaya ve bir terörist olarak bana iftira atmaya başladı. Kötü

bir kadın olduğumu söylediler. Bana saldırıp karalamaya devam ediyorlar, iftira atmayı ve saldırmalarını durduracaklarını da sanmıyorum. Çin hükümetinin bu tür iftiralarından korkmuyorum.”

Kitabının Türkçe’ye de çevrildiğini sözlere ekleyen Gülbahar Haitiwaji, “Kitabım Türkçe’ye çevrildi ve Türkiye’de yayınlandı. Yakın gelecekte birçok farklı dilde bir düzineden fazla ülkede yayınlanacak. Kitabımın Türkçe’ye çevrilmesi ve Türkiye’de yayınlanması beni çok mutlu etti. Çünkü Türkiye’de çok sayıda Uygur Türk’ü var. Çok sayıda Uygur yurttaşlarımız şu anda Türkiye’de yaşıyor. Uygur yurttaşların hükümet tarafından korunup kollandığı bir yerde, bunun için çok mutluyum ve bunun için minnettarım. Uygur hemşerilerimizin Türkiye’de daha fazla ilgi ve özen görmesini ve Türk hükümetinin Çin hükümeti üzerindeki baskısını artırmasını umuyorum” dedi.

KAYNAKÇA

<http://turkistanpress.com>

<http://turkistanpress.com>

<http://turkistanpress.com>

<http://turkistanpress.com>

<https://www.karar.com>

<https://haberajandanet.com>

<https://www.ogunhaber.com>

<https://www.yenisafak.com>

DOĞU TÜRKİSTAN GERÇEĞİ

Doğu Türkistan'da neler oluyor?

Doğu Türkistan'la ilgili haberlerin hangisi gerçek, hangisi gerçek değil?... Dergimiz, güvenilir haber kaynakları ve yaşıyan tanıkların beyanlarıyla, Çin rejiminin insanlığa karşı suçlarını ve bu suçlarını örtbas etmek için servis ettiği gerçeğdışı bilgi ve haberleri ifşa etmeyi, ayrıca günümüzde Doğu Türkistan halkının maruz kaldığı insanlık dışı zulümleri dünya kamuoyuna sunmayı hedefler.

Genel Yayın Yönetmeni **Abdulvaris ABDULHALİK**

Grafik Tasarım **Örkeş**

Editör **Muhammed Ali ATAYURT**
Abdulvaris ABDULHALİK

Karikatür **Radwa Adl**

Yayın Kurulu **Doğu Türkistan Basın ve Medya Derneği**

Yayın Türü **Aylık Yayın**

Yazışma Adresi **Kartaltepe Mah. Geçit Sok. No: 6 Dük 2**
Sefaköy K.çekmece İSTANBUL

info@turkistanmedia.com **www.turkistanpress.com** **www.istiqlalmedia.com**

+90 212 540 31 15 **+90 553 895 19 33** **+90 541 797 77 00**